

Vigilància de les Paràlisis Flàccides Agudes en menors de 15 anys a Catalunya

Informe 2018

19 d'agost de 2019

**Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a
Emergències en Salut Pública**

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya

Coordinació:

Núria Torner^{1,2}, Núria Rabella³, Margarita del Cuerpo³, Albert Bosch⁴, Mireia Jané ^{1,2}

1. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública. Agència de Salut Pública de Catalunya.

2. CIBER Epidemiologia y Salud Pública CIBERESP. Instituto Carlos III.

3. Servei Microbiologia Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Barcelona

4. Laboratori virus entèrics , Facultat de Biologia, Universitat de Barcelona

Grup de treball per a la vigilància de les Paràlisis Flàccides Agudes a Catalunya (2018) :

Moliner E, Munell F, Perez –Dueñas B, López-Segura N, Mendez MJ, de Nacimiento A, Fons C, Delgado V, Pineda V, Guet C, Quiroz A, Arellano M, Uriz S, Ballester A, Muñoz F, Nunez TF, Diez R, Zambudio S, Mayol LL, Guarch B, Calavia O, Sole E, Paredes F, Rimblas M. Arias C, Barrabeig I, Camps N, Carol M, Farras J, Ferrus G, Godoy P, Molinero E, Plasencia E

Alguns drets reservats

© 2019, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Edita:

Agència de Salut Pública de Catalunya. ASPCAT.

Edició:

Barcelona, agost de 2019

URL:http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/home_canal_salut/ciudadania/la_salut_de_la_a_la_z/poliomielitis/enllacos/informe-pfa-15anys.pdf

Plantilla
accessible

Sumari

1. Introducció	4
2. Vigilància de Paràlisis Flàccides Agudes (PFA) a Catalunya 2018	6
3. Vigilància d'enterovirus	8
4. Vigilància mediambiental.....	9
5. Conclusions	10
6. Annex	11

1 Introducció

Des que l'any 1988 es va impulsar la iniciativa per a l'Erradicació Mundial de la Poliomièlitis (GPEI), els casos de polio s'han reduït en més d'un 99%. Quatre de les sis regions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) ja han assolit aquest objectiu: Les Amèriques (1994), Pacífic Occidental (2000), Europa (2002) i Àsia Sud-oriental (2014). Actualment a l'Afganistan i Pakistan persisteix la transmissió endèmica de poliovirus salvatge (PVS).

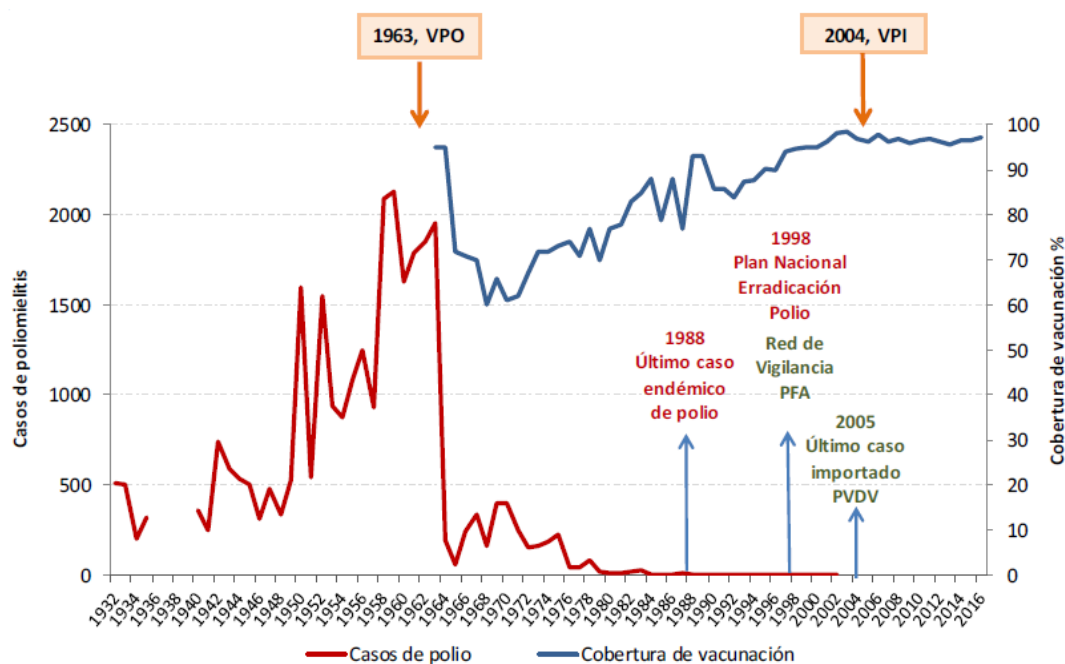
El poliovirus 2 (PV-2) salvatge es va declarar eradicat l'any 2015 (no se'n detecta des del 1999) i el PV-3 (PV-3) salvatge no es detecta des del 2012. Juntament amb els PVs, en el món circulen poliovirus derivats de la vacuna (PVDV) que s'originen en zones on encara s'utilitza la vacuna de polio oral (VPO). La major part de les poliomièlitis produïdes per PVDV estan associades a poliovirus vacunal 2, per la qual cosa l'eliminació d'aquest component de la VPO i el reemplaçament de la vacuna oral trivalent per una vacuna oral bivalent ha estat un objectiu prioritari de l'OMS. Aquesta substitució a nivell mundial es produí l'any 2016 i va representar el primer pas en l'eliminació de l'ús de vacunes anti-poliomièlitis atenuades previst per al 2019-2020.

Per tal de mantenir un territori lliure de polio i evitar la reintroducció del virus es requereixen elevades **cobertures de vacunació** en tots els grups de població i nivells geogràfics i un **sistema de vigilància de poliovirus actiu**.

A Catalunya i a la resta de l'estat la vacuna de polio oral es va substituir per la vacuna inactivada l'any 2004. Des de l'any 1996 la cobertura nacional amb tres dosis de vacuna de polio supera el 95%. Al 2018 la cobertura nacional per a la sèrie bàsica (marcada pel calendari vacunal) va ser del 97,4% (rang entre CCAA 94,8%-100%) (Figura 1).

<https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/coberturas.htm>

La *pedra angular* de la vigilància de poliovirus és la vigilància de la Paràlisi Flàccida Aguda (PFA) i en països no endèmics, a més, l'OMS accepta sistemes alternatius complementaris de vigilància com la vigilància d'enterovirus en mostres clíniques.

Fuente: Centro Nacional de Epidemiología, ISCIII. Coberturas de vacunación: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad

Figura 1. Casos de poliomielitis i cobertures amb vacuna de polio. Espanya, 1931-2016.

Font: Centro Nacional de Epidemiología, ISCIII.

La vigilància de poliovirus a Catalunya es realitza mitjançant la notificació i investigació de qualsevol sospita de poliomielitis o de qualsevol quadre de paràlisi flàccida aguda en un menor de 15 anys. La vigilància de casos es complementa amb la vigilància d'enterovirus (EV), per tal de demostrar l'absència de poliovirus circulants entre els enterovirus caracteritzats en mostres clíniques de pacients amb quadres clínics diferents de les PFA. Sistema de vigilància implementat a tot el territori espanyol des de 1998. Per tal de monitoritzar la qualitat de la vigilància de PFA es realitza la notificació mensual "zero casos" i la revisió anual del registre d'altres hospitalàries amb els codis que fan referència a virus de la polio, la síndrome de Guillain Barré i altres alteracions neurològiques relacionades.

Alhora, com a vigilància complementària, també es dur a terme una vigilància mediambiental en un punt de recollida d'aigües residuals per detectar la possible circulació de PVDV. L'objectiu d'aquest informe és disposar d'una informació anual actualitzada dels casos de paràlisi flàccida aguda declarats a Catalunya i dels diferents enterovirus que circulen en el nostre medi durant l'any.

2 Vigilància de PFA a Catalunya 2018

Durant el 2018 es van notificar 11 casos de PFA que representa una taxa de notificació de 0,93/100.000 menors de 15 anys (Taula 1), sense arribar a assolir l'objectiu establert per l'OMS (1 cas/100.000 <15 anys).¹

El diagnòstic final en el 82% dels casos de PFA va ser Síndrome de Guillain Barré., 9% Romboencefalitis per EV i 9% Mielitis+radiculitis per EV A71.

Nº	Nº PFA	Edad	Cas/ contacte	Mostra	Data	Cultiu	PCR EV/PeV	Virus
98	43/14	12	Cas	Femta	16/01/18	Negatiu	Negatiu	
				Femta	20/01/18	Negatiu	Negatiu	
99	08/84	1	Cas	Femta	02/02/18	Negatiu	Negatiu	
				Femta	03/02/18	Negatiu	Negatiu	
100	08/85	2	Cas	Femta	06/03/18	Negatiu	Negatiu	
				Femta	07/03/18	Negatiu	Negatiu	
101	43/15	335 dies	Cas	Femta	14/04/18	EV	EV	EV-A71
				Femta	15/04/18	EV	EV	EV-A71
				Femta		EV	EV	EV-A71
102	08/86	2	Cas	Aspirat nasofaringi	04/07/18	Negatiu	EV	CV-A2
				Femta	02/07/18	EV	EV	CV-A2
103	08/87	118 dies	Cas	Femta	25/07/18	Negatiu	Negatiu	
				Femta	25/07/18	Negatiu	Negatiu	
104	08/88	9	Cas	Femta	23/10/18	Negatiu	Negatiu	
				Femta	25/10/18	Negatiu	Negatiu	

Taula 1. Casos de PFA en menors 15 anys notificats a Catalunya. Any 2018

Font: Laboratori de la Xarxa del Pla d'Erradicació de la Poliomièlitis i Vigilància d'Enterovirus. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona i Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP).

Registre zero casos

Durant l'any 2018 no es va detectar cap cas no notificat pel registre de zero casos als hospitals sentinella de la xarxa de vigilància de les paràlisis flàccides agudes de Catalunya (Annex).

¹ <https://www.who.int/topics/poliomyelitis/surveillance/es/>

Registre Conjunt Mínim Bàsic de Dades Altes Hospitalàries (CMBD-HA)

Es realitza la revisió dels casos identificats mitjançant el CMBD de l'any 2018 en menors de 15 anys amb diagnòstic (1 i 2) de la Síndrome de Guillain-Barré (SGB) altres Neuropatías Periféricas, de Mielopatías Agudes [CIM-10 : (G61.0;.1; .8;.G61.8.1; .8.2 ; G61.9)] o Poliomeilitis Agudes Anteriors causades per Poliovirus o altres virus neurotròpics (A80.0;.1;.3 ;.4;.9)

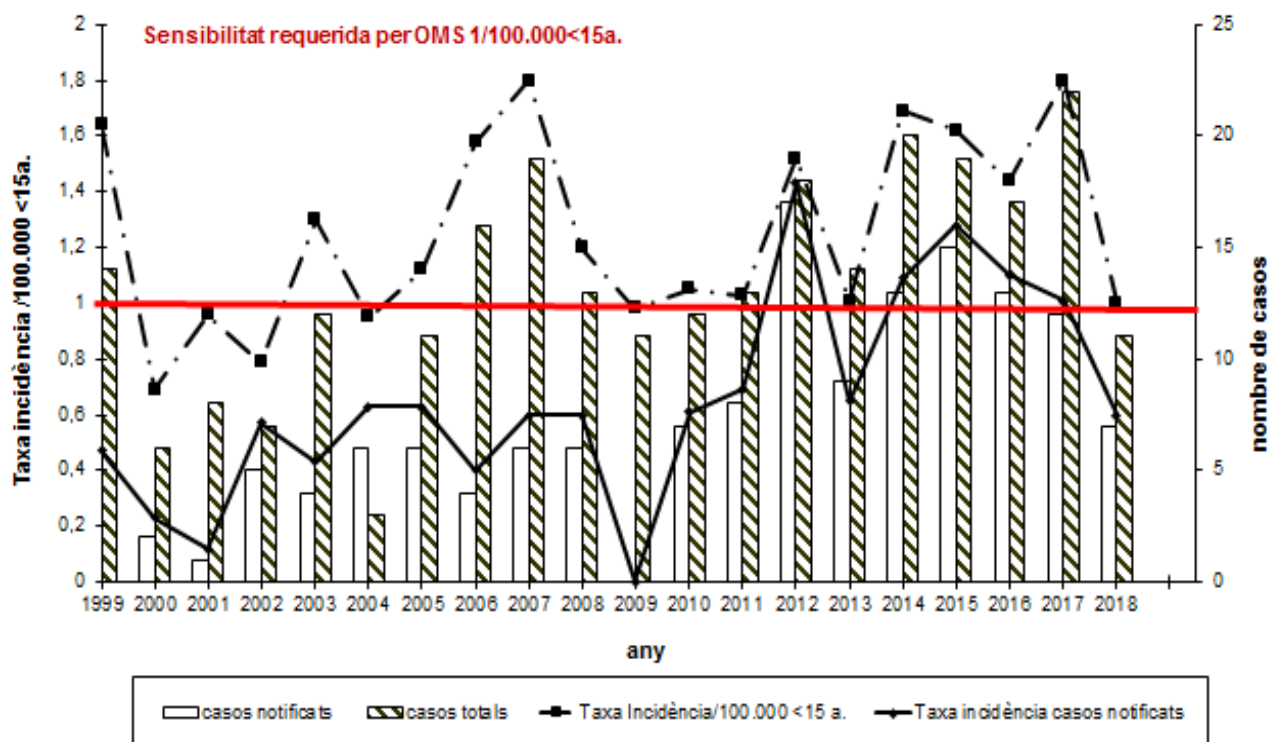
Taxa incidència total de la vigilància

Total casos compatibles amb PFA en menors de 15 anys durant l'any 2018:

11 casos que corresponen a una taxa PFA <de 15 anys* de 0,93/ 100.000 h (Figura 1)

*1.181.092 Població <15 a. Segons IDESCAT 2018

Després de la revisió de les històries corresponents s'observa que hi ha **4 casos compatibles** amb PFA que es corresponen a la Síndrome de Guillain Barré estudiats però no notificats al sistema de vigilància. Figura 1

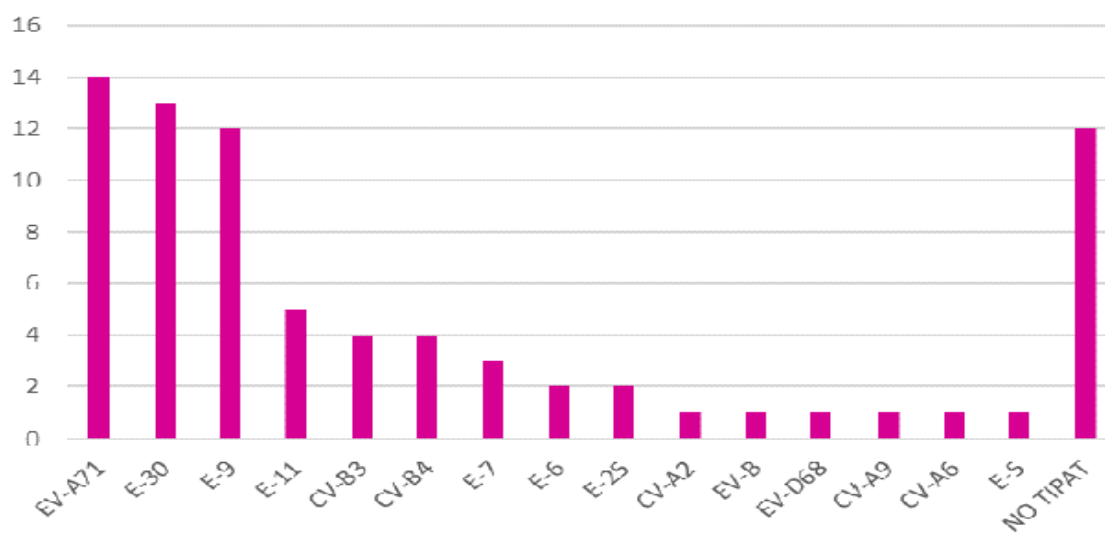
Fuente: SG de Vigilància i Resposta a Emergències en Salut Pública | IDESCAT

Figura 1. Distribució anual dels casos compatibles amb PFA totals detectats notificació, registre zero casos i CMBD. Catalunya, 1999-2018

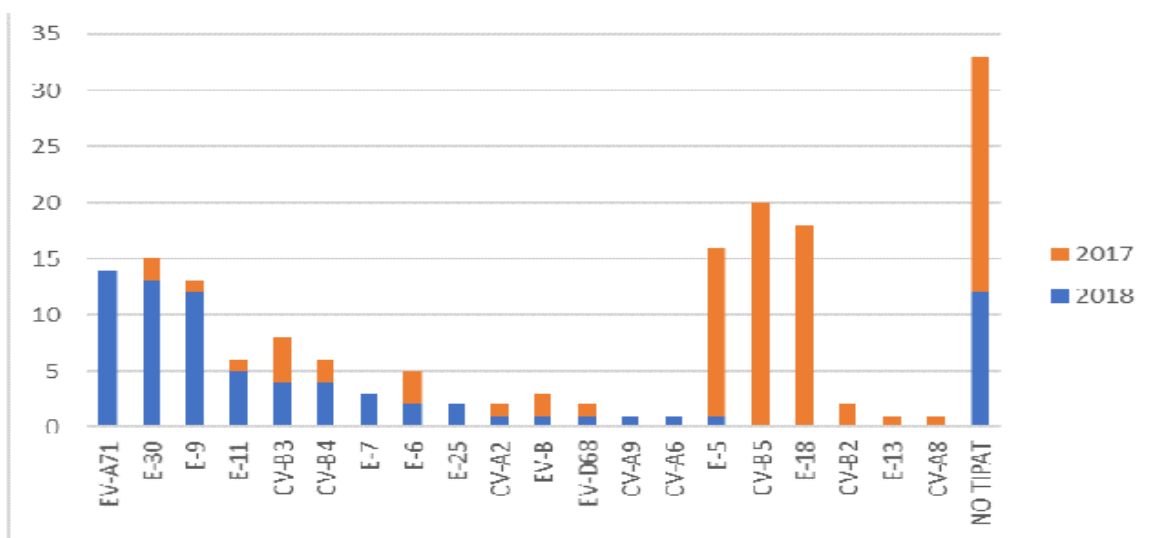
3 Vigilància d'Enterovirus (EV)

Durant l'any 2018, en la vigilància complementària d'enterovirus, es van aïllar majoritàriament enterovirus A71, echovirus 30 i echovirus 9 entre els genotipats (Figura 2) a diferència de l'any 2017 que va predominar el genotip coxsackievirus B5 (Figura 3).

Dels 77 EV detectats el 2018, corresponen a 71 pacients dels quals 46 (65%) tenien afectació neurològica.

Figura 2. Distribució dels enterovirus aïllats en mostres clíniques (n77). Catalunya 2018 Font: Laboratori de la Xarxa del Pla d'Eradicació de la Poliomièlitis i Vigilància d'Enterovirus. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona

Figura 3. Comparació dels genotips d'enterovirus: anys 2017 (n 95) i 2018 (n 77) Font: Laboratori de la Xarxa del Pla d'Eradicació de la Poliomièlitis i Vigilància d'Enterovirus. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona

4 Vigilància Mediambiental

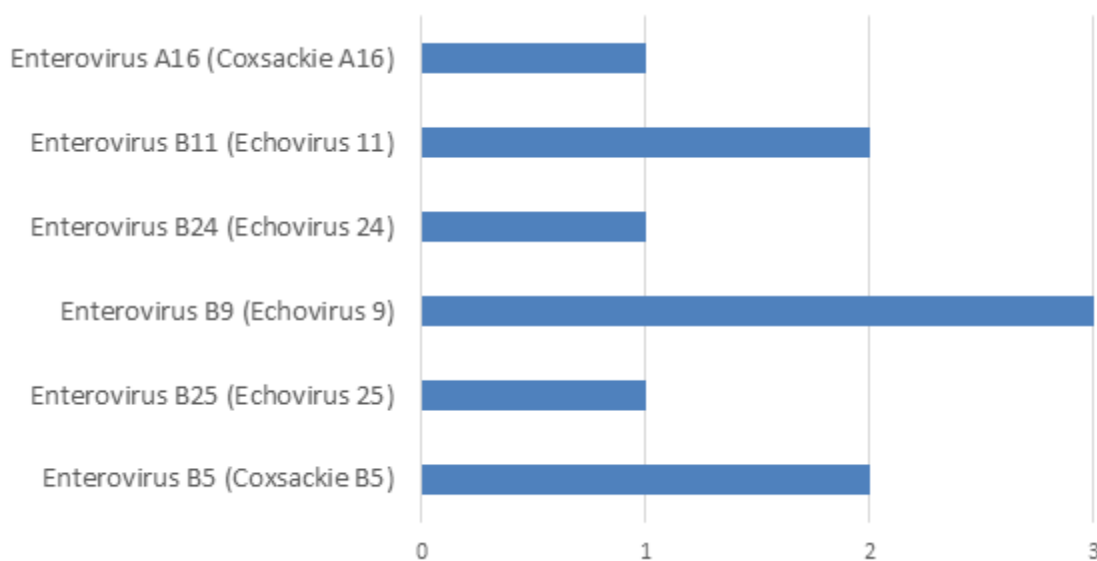
La vigilància mediambiental comporta l'anàlisi de la presència de poliovirus en les aigües residuals o altres mostres mediambientals. Sovint, la vigilància mediambiental confirma les infeccions per poliovirus en absència de casos de paràlisi. El mostreig mediambiental sistemàtic (per exemple, a Egipte i Mumbai (Índia)), aporta importants dades de vigilància suplementaris. La vigilància mediambiental ocasional (especialment en regions sense poliomièlitis) proporciona informació sobre la propagació internacional del poliovirus.²

Durant l'any 2018, al laboratori de Virus Entèrics de la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, es van analitzar mostres crues d'aigua residual urbana de Barcelona, recollides mensualment de l'entrada de l'EDAR del Prat de Llobregat.

L'anàlisi de la presència de virus en mostres ambientals proporciona una panoràmica de les soques circulants en la població, independentment de que causin o no infeccions simptomàtiques. La seqüenciació massiva permet detectar no solament les soques majoritàries sinó també les que es troben en proporcions més baixes.

Dos mostreigs van resultar negatius, en cap dels resultats positius es detecta enterovirus polio-like.

El resultat obtingut es mostren en la figura 4.

Figura 4. Distribució dels enterovirus aïllats en la vigilància mediambiental. Catalunya 2018. Font: Laboratori de Virus Entèrics, Facultat de Biologia, Universitat de Barcelona

² <https://www.who.int/topics/poliomyelitis/surveillance/es/>

5 Conclusions

- Cal mantenir les cobertures de vacunació elevades en edat pediàtrica tant de població autòctona com immigrant i en viatgers a zones endèmiques.
- Cal mantenir i en la mesura que sigui possible millorar la notificació de casos en els 7 dies posteriors a l'inici de la paràlisi per tal d'assolir de manera permanent la taxa de notificació $>1/100.000h$ menors de 15 anys.
- Mantenir les activitats periòdiques de difusió de la informació científica rellevant per conscienciar als professionals de la necessitat de notificar casos de PFA.
- Mantenir la vigilància complementària d'enterovirus en mostres clíniques i en mostres ambientals.
- Mantenir i millorar en el que sigui possible la vigilància d'EV per poder monitoritzar la circulació dels enterovirus no polio en mostres clíniques i ambientals.

Enllaços d'interès:

[Protocol per a la Vigilància de les Paràlisis Flàccides Agudes en <15 anys. Pla d'erradicació de la Poliomièlitis](#)

[Plan estratégico para la erradicación de la poliomièlitis y la fase final 2013-2018](#)

[Vigilancia y Red Mundial de Laboratorios Antipoliomièlíticos](#)

[Poliomièlitis. OMS](#)

[Polio endgame strategy 2019-2023](#)

6 Annex

Hospitals inclosos en el registre zero casos per a la vigilància de PFA. Catalunya 2018

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Barcelona)
Hospital Materno Infantil Vall d'Hebron (Barcelona)
Hospital del Mar (Barcelona)
Hospital Universitari Germans Trías i Pujol (Badalona)
Hospital Sant Joan de Déu (Esplugues de Llobregat)
Consorci Hospitalari Parc Taulí (Sabadell)
Hospital de Granollers
Hospital Fundació Althaia ,Sant Joan de Déu (Manresa)
Hospital Mutua de Terrassa (Terrassa)
Hospital de Terrassa (Terrassa)
Hospital Sant Jaume de Calella (Calella)
Hospital General de Catalunya (Sant Cugat del Vallés)
Hospital General de Vic (Vic)
Consorci Sanitari de Mataró (Mataró)
Consorci Sanitari d'Igualada (Igualada)
Hospital Universitari Dr Josep Trueta (Girona)
Hospital Universitari Joan XXIII (Tarragona)
Hospital Sant Joan de Reus (Reus)
Hospital Universitari Arnau de Vilanova (Lleida)